

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені Володимира Винниченка**

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки магістра
(назва рівня вищої освіти)

спеціальність/напрямок 081 Право
(шифр і назва спеціалізації)

спеціалізація _____
(шифр і назва спеціалізації)

освітня програма Право
(назва)

(шифр за ОПП ПП ВД/ВК 2.1.2.1)

2018 рік

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Поляруш С.І., доцент кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права, кандидат історичних наук, доцент

Обговорено та рекомендовано до затвердження вченою радою факультету історії та права

«30» серпня 2018 року, протокол № 1

Голова вченої ради факультету

(підпис)

Філоретова Л.М.
(прізвище, ініціали)

Програму схвалено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права

Протокол № 1 від «28» серпня 2018 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Соболь Є.Ю.
(прізвище, ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Захист прав споживачів» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності «081 Право».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є цивільно-правові відносини за участю споживачів.

Міждисциплінарні зв'язки. Базою для засвоєння основних положень курсу «Захист прав споживачів» є знання отримані студентами після вивчення таких дисциплін, як: «Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Цивільне право України», «Цивільний процес України». «Торгове право України».

Дисципліна «Захист прав споживачів» пов'язана з іншими курсами циклу професійної та практичної підготовки магістра, а саме з такими як: «Актуальні проблеми теорії права», «Юридичний механізм захисту прав людини», «Актуальні проблеми цивільного права».

Програма навчальної дисципліни складається з таких **розділів:**

Розділ 1. Основні права споживачів.

Розділ 2. Порухення прав сподживачів і відповідальність за порухені права.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Захист прав споживачів» є послідовне формування в студентів системи теоретичних і практичних знань з основ захисту майнових інтересів споживачів.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Захист прав споживачів» є:

- ознайомлення із міжнародними стандартами захисту майнових інтересів споживачів та рухом консумеризму;
- формування самостійного мислення, навичок аналізу проблемних питань захисту прав споживачів;
- формування понятійного апарату в сфері захисту прав споживачів та вміння ним користуватися;
- вивчення можливостей досудового (альтернативного) врегулювання споживчих спорів;
- формування уміння відстоювати особисті права як споживача.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у магістра мають бути сформовані такі **компетентності:**

- знати нормативно-правові основи функціонування органів по захисту прав споживачів;
- проводити наукові дослідження з проблематики захисту прав споживачів, виявляти актуальні теоретичні і практичні питання;
- критично осмислювати й логічно розв'язувати складні задачі та проблеми, що стосуються захисту прав споживачів і потребують міждисциплінарних підходів;

- визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, виявляти та критично й системно аналізувати проблеми правового захисту споживачів, пропонувати способи їх вирішення;

- формувати правові позиції й належним чином обґрунтовувати їх, посилаючись на норми чинного вітчизняного законодавства, положення Керівні принципи для захисту інтересів споживачів, Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ЄКПЛ);

- застосовувати норми права, розуміти правовий характер і значення документів, створювати й оформлювати різні види документів відповідно до правил;

- проводити правороз'яснювальну та правопросвітницьку роботу, консультувати з питань захисту прав споживачів;

- розробляти проекти й управляти ними, творчо застосовувати існуючі та/або генерувати нові правові ідеї, брати на себе ініціативу та відповідальність, бути наполегливим у досягненні поставленої мети;

- свідомо реалізовувати свої права як споживача, мати активну громадянську позицію;

- поважати честь і гідність людини, діяти згідно з вимогами професійної етики;

- систематично підвищувати рівень професійної компетентності, у т. ч. самостійно, продовжувати навчання з високим ступенем автономії;

- конструктивно взаємодіяти з колегами, експертами, у т. ч. з інших галузей знань, узгоджувати дії у процесі спільної діяльності під час навчання, виконання професійних обов'язків, вирішуючи складні правові питання.

1.4. Програмними результатами навчання є:

- розуміння, аналізування, коментування суспільно-правових процесів і явищ у сфері захисту прав споживачів на основі інформації, отриманої з різних джерел, здатність формулювати та висловлювати обґрунтовані судження;
- вміння дискутувати на теми особливостей захисту прав споживачів, висловлювати та коректно відстоювати власні позиції;
- вміння проводити науково-правові дослідження з проблематики охорони і захисту прав споживачів;
- здатність дотримуватися академічної доброчесності;
- навички аналізу й узагальнення теорій, концепцій, підходів, критичного оцінювання суперечливих наукових позицій;
- вміння подати власне обґрунтоване бачення розв'язання проблем у сфері охорони і захисту прав споживачів;
- вільно володіти письмовою та усною державною мовою, правильно використовувати правничу термінологію;
- активно використовувати інформаційні технології і бази даних у правничій діяльності;

- дотримання професійних стандартів, професійної етики, у т.ч. щодо нерозголошення конфіденційної інформації;
- усвідомлення необхідності у самовдосконаленні, систематичному підвищенні професійного рівня;
- уміння розробляти документи охоронного характеру в сфері захисту прав споживачів з дотриманням процесуальних вимог, процесуальних строків;
- здатність ефективно працювати в команді за узгодженим планом, оцінювати та коригувати його, своєчасно та якісно виконувати доручення, виявляти ініціативу;
- уміння організовувати правопросвітницькі заходи з метою підвищення рівня правової культури населення, розробити навчально-методичні матеріали;
- здатність аналізувати та узагальнювати судову практику, у т.ч. акти ВСУ, практику ЄСПЛ та використовувати відповідні результати для обґрунтування правової позиції, формування правових висновків;
- уміння збирати документи, інші матеріали для вирішення правової проблеми, працювати з матеріалами справи, аналізувати їх, робити виписки, копії, обирати адекватні форми та засоби захисту прав споживачів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **150** годин **5** кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Розділ 1. Основні права споживачів

Тема 1. Загальна характеристика правового статусу споживачів

Історія виникнення руху по захисту прав споживача (консумеризм). Міжнародні джерела регулювання відносин у сфері захисту прав споживача. Українське законодавство у сфері захисту прав споживачів. Основні права і обов'язки споживача. Обов'язки продавця за договором купівлі-продажу. Основні гарантії захисту прав споживачів. Повноваження органів виконавчої влади по захисту прав споживачів. Громадські організації по захисту прав споживачів.

Тема 2. Права споживачів на належну якість та безпеку продукції (товарів)

Поняття якості товару та документи, що її підтверджують. Поняття безпеки товарів.

Вимоги до виробництва харчових продуктів. Харчові добавки та ароматизатори. Гарантійний строк та строк придатності товару.

Права споживача при придбанні товару належної якості. Засоби впливу на виробника та продавця.

Тема 3. Права споживача у разі придбання товару неналежної якості та інші права споживачів

Правові наслідки передання товару неналежної якості. Правові наслідки передання товару з недоліками, які не можна усунути. Перелік товарів, з яких утворюються обмінний фонд. Недоліки товару, за які відповідає продавець. Строки виявлення недоліків товару і строки пред'явлення вимоги.

Права споживача у разі придбання продукції у кредит.

Права споживача в разі укладення договору поза торговельними або офісними приміщеннями чи на відстані.

Споживачі сфери фінансових, комунальних та інших послуг та їх права.

Тема 4. Права споживача на інформацію про продукцію

Право на інформацію про ціну товару. Розпродаж і права споживача.

Поняття маркування товарів. Особливості маркування деяких товарів.

Штрихове кодування товарів. Вимоги до етикетування харчових продуктів.

Вимоги до реклами товарів та послуг.

Розділ 2. Порушення прав споживачів і відповідальність за порушені права

Тема 5. Порушення прав споживачів та органи по захисту прав споживачів

Поняття порушення прав споживачів. Види порушень прав споживачів.

Державні органи по захисту прав споживачів та їх повноваження. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів: контроль у сфері робіт і послуг, внутрішньої торгівлі, у сфері реклами і дотримання антиютюнового законодавства, державний ринковий нагляд, метрологічний нагляд.

Тема 6. Позасудовий (альтернативний) спосіб захисту прав споживачів.

Організація захисту прав споживачів в Європейському Союзі. Колективні способи захисту прав споживачів в ЄС: мережа європейських споживчих центрів (European Consumer Center Network); європейська позасудова мережуа (alternative dispute resolution); європейські організації захисту прав споживачів.

Позасудові методи захисту прав та інтересів споживачів: арбітраж (третейські суди); омбудсмен; медіація або примирні органи. Індивідуальні способи захисту прав споживачів в Україні і спроби запровадження колективних способів.

Тема 7. Судовий спосіб захисту прав споживачів та відповідальність за порушення прав споживачів.

Поняття судового способу захисту прав споживачів та його реалізація. Позовні заяви про усунення недоліків товару; про заміну товару неналежної якості на аналогічний товар належної якості; про розірвання договору і відшкодування понесених збитків; про відшкодування матеріальної і моральної шкоди, заподіяної товаром неналежної якості.

Особливості здійснення захисту прав споживачів за Цивільно-процесуальним кодексом загальними судами за правилами цивільного судочинства в порядку позовного провадження за позовами фізичних осіб – споживачів товарів, робіт і послуг. Розгляд позовів громадських організацій (об'єднань) споживачів; спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері захисту прав споживачів та його територіальних органів в областях та м. Києві.

Відповідальність за порушення прав споживачів. Особливості цивільно-правової відповідальності за порушення прав споживачів. Застосування законодавства про відповідальність за окремі злочини у сфері господарської діяльності. Особливості адміністративної відповідальності за порушення прав споживачів. Специфіка кримінальної відповідальності за порушення прав споживачів.

Тема 8. Специфіка захисту прав окремих видів споживачів

Організація захисту прав споживачів у процесі торговельної діяльності. Захист прав споживачів у сфері комунальних послуг. Захист прав споживачів фінансових послуг. Захист прав споживачів у сфері туризму. Захист прав споживачів у сфері транспорту. Особливості захисту прав пацієнтів.

3. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
3. Керівні принципи для захисту інтересів споживачів: Резолюція Ген.Асс. ООН 39/248 від 09.04.1985 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_903
4. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
5. Хартія захисту споживачів: Резолюція 3№ 543 Консультативної Ассамблеї Ради Європи № 543 від 15.03.1973 р. URL: <https://www.ekburg.ru>
6. Конституція України від 28.06.1996 р. (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
7. Цивільний кодекс України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023>
8. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-ХІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
9. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
10. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994 р. № 4004-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
11. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80>
12. Про рекламу: Закон України від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>
  13. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України від 23.12.1997 р. № 771/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>
  14. Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції" від 14 січня 2000 р. №1393 – XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1393-14>
  15. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 р. № 1280-ІУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15>
  16. Про інформацію для споживачів щодо харчових прдуктів: Закон України від 06.12.2018 р. № 2639-УІІ.: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2639-19>
  17. Про практику розгляду цивільних справ за позовами про захист прав споживачів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.04.1996 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-96>
  18. Судова практика з розгляду цивільних справ про захист прав споживачів (2009 – 2012 рр.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0006700-13/stru>

Література

1. Годяк А.І. Особливості адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері захисту прав споживачів. URL: http://www.lj.kherson.ua/2017/pravo06/part_2/11.pdf
2. Гришко У. Особливості цивільно-правової відповідальності перевізника за порушення прав споживачів транспортних засобів. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/06/2.pdf>
3. Димінська О.Ю. Особливості цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану дефектом у продукції за законодавством України та ЄС. URL: http://univer.km.ua/statti/dyminska_o.yu.
4. Дудла І.О. Д. Захист прав споживачів: Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 448 с.
5. Зверева О.В. Захист прав споживачів. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 192 с.
6. Іваненко Л. М., Язвінська О. М. Захист прав споживачів: підручник / Л. М. Іваненко, О. М. Язвінська. К.: Юрінком Інтер, 2014. 496 с
7. Ільченко Г.О. Захист прав споживачів страхових послуг: монографія / Г.О. Ільченко. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 184 с.
8. Кипаренко В. Деякі проблемні питання кримінально-правової відповідальності за порушення прав споживачів в Україні. Актуальні проблеми товарознавства, торговельного підприємництва та захисту прав споживачів: міжнар.наук.-практ. Інтернет-конф. (Київ, 13 берез. 2014 р.): тези доп. / відп. ред. В.А. Осика. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. С. 20-21.

9. Конак Є.І. Особливості процесів захисту прав споживачів в Україні. Молодий вчений. 2017. № 2. С. 267-271.
10. Крегул Ю. І. Захист прав споживачів фінансових послуг: монографія / Ю. І. Крегул, О. Ю. Радченко. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 264 с.
11. Менів Л.Д. До питання про адміністративні правопорушення у сфері законодавства про захист прав споживачів. URL: http://lsej.org.ua/5_2016/17.pdf
12. Менів Л.Д. Неустойка як форма відповідальності за порушення прав споживачів. URL: http://www.lj.kherson.ua/2014/pravo06-2/part_2/13.pdf
13. Менів Л.Д. Правове регулювання юридичної відповідальності за порушення прав споживачів: перспективи розвитку. URL: http://lsej.org.ua/2_2018/20.pdf
14. Письменна О.П., Баранова О.С., Шкринда О.М. Захист прав споживачів під час придбання продукції через мережу Інтернет. URL: http://www.pap.in.ua/1_2015/17.pdf
15. Рябченко Ю.Ю. Судовий захист прав споживачів: автореф. дис. ... канд.юр.наук. К., 2009. 18 с.
16. Синюта І.Я. Цивільно-правова відповідальність у сфері надання медичної допомоги: методичні рекомендації для адвоката. Харків: Фактор, 2018. 64 с.
17. Хацкевич Ю. М. Міжнародний консьюмеризм [Електронний ресурс] : навч. посібник у структурно-логічних схемах / Ю. М. Хацкевич, Т. М. Летута. Електрон. дані. Х. : ХДУХТ, 2018. 109 с.
18. Черняк О.Ю. Класифікація прав споживачів за законодавством України та Європейського Союзу. Форум права. 2008. № 2. С.458-464
19. Язвінська О.М. Цивільно-правова відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2016_2_40
20. Янишен В.П. Особливості реалізації прав споживачів за договором про виконання робіт (надання послуг). Теорія і практика правознавства. 2017. Вип. 2 (12). С. 1-15.
21. Яновицька Г.Б. Міжнародно-правові принципи захисту прав споживачів у цивільному праві України. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2018/tom_1/15.pdf

Інформаційні ресурси

http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main	Офіційний веб-сайт Верховної Ради України (законодавство)
http://kmu.gov.ua	Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів Україн
http://www.consumer.gov.ua/	Офіційний вею-сайт Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів
http://www.ligazakon.ua/	Головний правовий портал України

http://www.nbuv.gov.ua/	Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - іспит.

5. Засоби діагностики успішності навчання – поточний контроль передбачає оцінку в балах усних та письмових відповідей, проведення контрольних робіт за розділами, виконання тестових завдань, написання рефератів, оцінювання у балах результату виконання самостійної роботи. Сумарно магістр за семестр може отримати максимально 60 балів. За іспит магістр може отримати максимум 40 балів. Підсумкова семестрова кількість балів сумарно не може перевищувати 100 балів.